

زمین بازی بین ایران و آمریکا در دور دوم مذاکرات

ایران با انتقال اورانیوم غنی شده به روسیه موافقت می کند؟

مذاکرات هسته‌ای ایران با اروپا و ایالات متحده از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۵ یکی از پیچیده‌ترین پرونده‌های دیپلماتیک درروابط بین‌الملل بوده‌است. این مذاکرات، که باهدف نظارت بر برنامه هسته‌ای ایران و جلوگیری از دستیابی به سلاح هسته‌ای انجام شده، شامل موضوعات متعددی از جمله غنی‌سازی اورانیوم، بازرسی‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA)، ولغو تحریم‌ها بوده‌است. یکی از موضوعات کلیدی در این مذاکرات، پیشنهاد انتقال اورانیوم غنی شده ایران به خارج از کشور برای کاهش نگرانی‌های غرب درباره احتمال نظامی شدن برنامه هسته‌ای ایران بوده‌است. پس برنامه هسته‌ای ایران در سال ۲۰۰۲ (۱۳۸۱)، پس از افضای فعالیت‌های هسته‌ای در تأسیسات نطنز و اراک توسط گروهک مجاهدین خلق و تأیید سروسری‌های اطلاعاتی غرب، به موضوعی جهانی تبدیل شد. از آن زمان، مذاکرات متعددی بین ایران و گروه‌های غربی، به ویژه سه کشور اروپایی فرانسه، آلمان، بریتانیا و بعدها گروه ۵+۱ (آمریکا، روسیه، چین، بریتانیا، فرانسه و آلمان)، برگزار شد. مذاکرات اولیه بر اعتمدسازی و تعلیق غنی سازی متمرکز بود، اما با پیشرفت برنامه هسته‌ای ایران، موضوع انتقال اورانیوم غنی شده به خارج از کشور به عنوان راهی برای کاهش ذخایر ایران و تضمین اهداف صلح‌آمیز مطرح شد. این پیشنهادات اغلب با هدف کاهش توانایی ایران برای تولید اورانیوم با غنای بالا ارائه شدند، اما با واکنش‌های متفاوتی از پذیرش مشروط تا رد قاطع از سوی ایران مواجه شدند.

◀ **پیشنهاد انتقال اورانیوم**

در سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۰)، مذاکراتی با میانجی‌گری برزیل و ترکیه برای حل مناقشه هسته‌ای ایران برگزار شد و طی فعل و انفعالاتی میان طرفین این مذاکرات به بن بست رسید. در سال ۱۳۹۱ مذاکرات ایران با گروه ۵+۱ در مسکو برگزار شد که مذاکرات مسکو بدون نتیجه پایان یافت. مذاکرات منجر به برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) در سال ۱۳۹۴ (۲۰۱۵) نقطه عطفی در دیپلماسی هسته‌ای کشورمان بود. در مذاکرات لوزان و وین گروه ۵+۱ پیشنهاد داد که ایران ذخایر اورانیوم غنی شده خود (حدود ۱۰ تن با غنای مختلف) را به میزان قابل توجهی کاهش دهد. طبق توافق، ایران پذیرفت حدود ۸۰۵ تن اورانیوم غنی شده را به روسیه منتقل کند و تا ۱۴۰ تن کبک وزد (اورانیوم خام) دریافت کند. این پیشنهاد، که بخشی از تعهدات ایران برای رسیدن به «روز اجرای برجام» بود، در ۷ دی ۱۳۹۴ اجرایی شد. ایران این پیشنهاد را با شروطی پذیرفت. این اقدام، همراه با بازطراحی رآکتور اراک و کاهش سانتریفیوژها، به لغو تحریم‌های سازمان ملل، آمریکا، اروپا و ردی ۱۳۹۴ منجر شد. با این حال، خروج آمریکا از برجام در سال ۲۰۱۸ (اردیبهشت ۱۳۹۷) و اعمال مجدد تحریم‌ها، اعتماد ایران به چنین اتفاقاتی را تضعیف کرد. اما در جدیدترین رخداد، در دور اول مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا در عمان، ایالات متحده پیشنهاد داد که ایران ذخایر اورانیوم با غنای بالا (۶۰ درصد) را به کنشوری ثالث، مانند روسیه، منتقل دهد. این پیشنهاد، که بخشی از تلاش آمریکا برای محدود کردن برنامه هسته‌ای ایران بود، در دیدارهای غیرمستقیم بین عباس عراقچی و استیو ویگفت مطرح شد. ایران استدلال می‌کند انتقال ذخایر اورانیوم به خارج، به ویژه با توجه به خروج آمریکا از برجام در ۲۰۱۸، ریسک بالایی دارد. عراقچی در ۲۶ فوروردین به رسانه‌ها گفت: «ذخایر اورانیوم باید تحت نظارت آژانس در ایران باقی بماند. اگر آمریکا دوباره توافق را نقض کند، بازسازی ذخایر از صفر غیرمنطقی است». ایران تأکید کرد که هر توافقی باید شامل لغو کامل تحریم‌ها و تضمین‌های حقوقی باشد. رد این پیشنهاد مذاکرات عمان را پیچیده کرد، اما به بن بست منجر نشد.

◀ **دور دوم مذاکرات**

پیشنهاد انتقال اورانیوم بخشی از استراتژی غرب برای کاهش توانایی ایران در تولید سلاح هسته‌ای است. در ۱۳۹۸ و ۱۳۹۴، این پیشنهاد با امتیازاتی مانند لغو تحریم‌ها همراه بود، اما در ۱۳۹۱ و ۱۴۰۴، به دلیل فشارهای سخت‌گیرانه و بی اعتمادی ایران، شکست خورد. ناظران سیاسی معتقدند آمریکا با ترکیب تحریم و دیپلماسی، به دنبال تسلیم ایران است، اما این رویکرد با مقاومت ایران مواجه شده‌است. ایران انتقال اورانیوم را به تضمین‌های حقوقی ولغو تحریم‌ها مشروط کرده‌است. تجربه برجام نشان داد که انتقال بدون تعهدات متقابل، ایران را در برابر نقض توافقی آسیب‌پذیر می‌کند. دیپلماسی فعال عراقچی، از جمله رازینی با روسیه و عربستان، نشان دهنده تلاش ایران برای ایجاد جبهه متحد در برابر فشارهای غرب است. البته مذاکرات «رم» فرصتی برای یافتن راه حل‌های جایگزین، مانند نظارت بیشتر آژانس به جای انتقال است. این پیشنهاد، اگرچه از نظر فنی راه حلی برای کاهش تنش است، در عمل به نمادی از اختلافات عمیق تبدیل شده‌است. از این رو موفقیت مذاکرات پیش رو به توانایی طرف‌ها در ایجاد اعتماد و ارائه تضمین‌های متقابل بستگی دارد.

«آرمان ملی»◀ لزوم تسریع در انتخاب وزیر اقتصاد را با توجه به شرایط کشور بررسی می‌کند

طیب نیا گزینه مورد تایید دولت؟

◀ **هادی حق شناس در گفت وگوبا «آرمان ملی»:** یک روز هم نبودن وزیر اقتصاد برای کشور خسارت بار است

محبوب که یکی از بهترین وزرای دولت نخست حسن روحانی محسوب می‌شد و اگر شرایط اقتصادی مطلوب آن دوران به ویژه کاهش نرخ تورم را به جهت عملکرد تحسین برانگیز او بدانیم سخنی به گرافه نرفته است. چه اینکه قائم پناه در خصوص گزینه‌های مدنظر دولت گفت: «پس از بررسی‌های کارشناسی و جلسات متعدد، فهرستی از افراد شایسته را برای تصدی مسئولیت وزارت امور اقتصادی و دارایی به رئیس جمهور پیشنهاد کرده‌ایم که در رأس آن دکتر علی طیب نیا قرار دارد.» البته اخیرا برخی منابع نزدیک به علی طیب نیا، گفته‌اند که او تاکنون به این پیشنهاد پاسخ نداده و بعید است که این مسئولیت را بپذیرد. از سوی دیگر او با سابقه ۴ سال وزارت در دولت نخست حسن روحانی، نسبت به هماهنگ نبودن تیم اقتصادی دولت انتقاد داشته است. با این حال اخیرا علیرضا سلیمی، عضو هیات رئیسه مجلس نیز در خصوص انتخاب وزیر اقتصاد و معرفی به مجلس بیان کرد: «طبق اخبار واصله علی طیب نیا جدی ترین گزینه دولت برای معرفی به مجلس به عنوان وزیر پیشنهادی امور اقتصادی و دارایی است. البته هنوز دولت نامه‌ای را در این باره به مجلس ارسال نکرده و فردی را معرفی نکرده است. به محض معرفی وزیر پیشنهادی امور اقتصادی و دارایی موضوع طبق آیین نامه برای رسیدگی در دستور کار مجلس قرار خواهد گرفت.» اما جدای از علی طیب نیا چهره‌های دیگری نیز برای تصدی وزارت امور اقتصادی و دارایی مطرح می شوند. محمد باقر نوبخت دیگر گزینه احتمالی برای تصدی این پست است. کسی که گفته می شود یکی از شروط طیب نیا برای حضور در دولت انتصاب او به ریاست بانک مرکزی است. نوبخت رئیس سابق سازمان برنامه و بودجه و سخنگوی دولت یازدهم و دوازدهم است که دکترازی اقتصاد خود را از دانشگاه پیزلی اسکاتلند دریافت کرده و در دولت های مختلف، از نمایندگی مجلس گرفته تا مدیریت سازمان برنامه و بودجه، نقش آفرین بوده است. وی تجربه گسترده‌ای در سیاست گذاری‌های کلان اقتصادی دارد و به نظر می‌رسد که هماهنگی بیشتری با معاون اول رئیس جمهور و تیم اقتصادی دولت چهاردهم دارد. همین موضوع احتمال انتصاب او را تقویت می‌کند. سیدکامل تقوی نژاد که پیش تر رئیس سازمان امور مالیاتی کشور بوده، یکی دیگر از گزینه‌های مطرح شده برای تصدی وزارت اقتصاد است. او دارای دکترای سیاست گذاری عمومی و از مدیران باسابقه اقتصادی کشور به شمار می رود. تقوی نژاد تجربه مدیریت در وزارتخانه‌های مختلف را در کارنامه دارد و سابقه فعالیت

◀ **بی ارتباط به مذاکره**

یک کارشناس مسائل اقتصادی در خصوص انتخاب وزیر اقتصاد و ارتباط آن با مذاکرات ایران و آمریکا اظهار داشت: مذاکرات و دیپلماسی خارجی یک موضوع است و بحث اداره کشور موضوع دیگری است. در عین حالی که این دو می‌تواند به یکدیگر ارتباط داشته باشد می‌تواند ربطی هم نداشته باشد. هادی حق شناس به «آرمان ملی» گفت: اگر مذاکرات شروع نمی‌شد ما نیاز به وزیر اقتصاد نداشتیم؟ ما نیاز به بقیه وزران داشتیم؟ بنابراین ربط دادن وزارت اقتصاد یا وزیر اقتصاد به مذاکره به نظر من ربط بی موردی هست. کشور همانطور که نیاز به وزیر کشور، صنعت و… دارد به وزیر اقتصاد هم نیاز دارد. بنابراین الان که کشور به دلیل اینکه استیضاح صورت گرفت و وزیر اقتصاد دولت خارج شد شرایط فعلی در عرصه مسائل اقتصادی در شرایطی نیست که بگویم مثلا حالا یک چند وقت دیگه هم بگذاریم وزیر نباشد. وی ادامه داد: یک روز هم نبودن وزیر اقتصاد برای کشور می‌تواند خسارت به بار بیاورد. لذا به نظر می‌رسد که به بهترین زمان ممکن یا حداقل در ظرف قانونی که قانونگذار مشخص کرده باید وزیر مشخص بشود.

«آرمان ملی»◀ بررسی می‌کند

سناریوی تل آویو بعد از توافق پاستور و کاخ سفید

صورت توافق ایران و کاخ سفید آیا بازهم شاهد تهدیدهایی از سوی تل آویو خواهیم بود، اضافه می‌کند: «طبیعی است که این حالت ته‌جمی کاهش خواهد یافت در صورتی که روابط ایران و آمریکا بهبود پیدا کند اسرائیل بدون هماهنگی و دستور آمریکا هیچ کاری بر علیه ایران نکرده نخواهد کرد. در دفاعات پیشین هم مشاهده کردیم که آمریکایی‌ها همواره در کنار اسرائیل بوده‌اند. بنابراین همانطوری که ترامپ مطرح کرد اسرائیل هیچ ریسکی را به صورت خودسرانه انجام نخواهد داد.»

◀ **اسرائیل جرات حمله ندارد**

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه ایران در نشست خبری خود بعد از سفر به روسیه در مورد وضعیت جدید خاورمیانه گفت: «تحوالات سوریه به شکلی نگران کننده بیش می‌رود. اسرائیل اراضی‌ای را اشغال کرده که وسعت آنها از نوار غزه بیشتر است. اشغال‌گری رژیم صهیونیستی همچنان ادامه دارد و حتی شدت یافته است. ما همچنان رایزنی‌های منطقه‌ای را ادامه می‌دهیم و منتظریم تا سوریه بتواند امنیت، رفاه اقتصادی و وحدت ملی را محقق کند. اسرائیل هیچ‌گاه در گذشته قادر به توان تلافی جویانه ما آگاه‌است. نه تنها اسرائیل جرات حمله ندارد، بلکه بعید می‌دانم آمریکا نیز ریسک چنین ماجراجویی خطرناکی را بپذیرد.»

سیاست

گزارش

تغییر در شورای عالی فضای مجازی؟

حضور پررنگ موافقان فیلترینگ

طبق قانون، ماهی یکبار جلسات شورای عالی فضای مجازی باید تشکیل شود، اما از زمان تشکیل دولت چهاردهم تا به لحظه نگارش این گزارش، تنها ۵ بار این جلسات برگزار شده است، جلسه‌ای که وقتی تشکیل می‌شود، همه گوش به زنگ می‌شوند تا خبری خوش درباره رفع فیلترینگ از آن بشوند اما از زمان برداشتن محدودیت‌های دو پلتفرم واتساپ و گوگل پلی تا به الان، دیگری خبری از رفع فیلترینگ شنیده نشده است. خبرآنلاین نوشت: انتظارات از دولت اما این نبوده است، درپی مخالفت‌های صریح مسعود پزشکیان با فیلترینگ شبکه‌های اجتماعی و شباهت دادن آن به قفس در ایام انتخابات ریاست جمهوری، برخی توقعات از رئیس دولت چهاردهم این بود که او پس از رسیدن به کرسی قوه مجریه با زدن یک دکمه بتواند به مسدودسازی‌ها پایان دهد. اما پیش بردن مسیر رفع فیلترینگ در جلسات شورای عالی فضای مجازی و مشخص نبودن سرنوشت گام دوم رفع محدودیت‌ها، نشان می‌دهد اختیارات پزشکیان در این شورا به حد کافی نیست یا نمی‌تواند در مقابل برخی اعضای تندرو شورای عالی فضای مجازی بایستد. این روزها اما شنیده می‌شود دوره اعضای فعلی رو به اتمام است و تغییر در اعضای شورای عالی فضای مجازی نزدیک است، نگاهی اجمالی به اعضای این شورا و تصمیمات آنان انداخته ایم.

◀ **ماجراجی تشکیل شورا**

شورای عالی فضای مجازی در تاریخ ۱۷ اسفند ۱۳۹۰ با دستور رهبر انقلاب به منظور سامان دهی و مدیریت تحولات فضای مجازی تشکیل شد و پس از اینکه اعضای این شورا برای یک دوره سه ساله تعیین شدند، رهبری در شهریور ۱۳۹۴، بار دیگر اعضای شورای عالی فضای مجازی را برای یک دوره ۴ ساله انتخاب کردند تا به الان حکم دیگری از سوی ایشان صادر نشده است. بر اساس آنچه در سایت شورای عالی فضای مجازی نوشته شده است، اعضای حقوقی این شورا را رئیس جمهوری به عنوان رئیس شورای عالی فضای مجازی (مسعود پزشکیان)، رئیس مجلس شورای اسلامی (محمدباقر قالیباف)، رئیس قوه قضائیه (محسنی اژه‌ای)، رئیس سازمان صداوسیما (پیمان جلی)، دبیر شورا و رئیس مرکز ملی فضای مجازی (سیدمحمدامین آقامیری)، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات (ستار هاشمی)، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی (عباس صالحی)، وزیر علوم و تحقیقات فناوری و فنواری (حسین سیمایی صراف)، وزیر آموزش و پرورش (علیرضاخاظمی)، وزیر اطلاعات (اسماعیل خطیبی)، وزیر دفاع (عزیز نصیرزاده)، معاون علمی و فناوری رئیس جمهور (حسین افشین)، رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی (مرتضی آقاچهاری)، رئیس سازمان تبلیغات اسلامی (محمد قمی)، فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (حسین سلامی)، فرمانده فراجا علی‌رضا رادان)، دادستان کل کشور (محمد موحدی آزاد) تشکیل می‌دهند. همچنین سعیدرضا عاملی، حمید شهبازی، رضا تقی‌پور، مهدی اخوان بهابادی، محمدسودا بوطالبی، کامیار تقفی، رسول جلیلی، عزت…، ضراغی، محمد سرافراز و محمد حسن انتظاری از اعضای حقیقی این شورا به‌شمار می‌آیند.

◀ **تنهایی دولت**

داستان رفع فیلترینگ و برداشتن محدودیت‌های شبکه‌های اجتماعی به ساگی و با صدور دستور توسط رئیس جمهور امکان پذیر نیست، خاصه آنکه مرجع برخی فیلترکردن هم خارج از دولت و این شورا بوده است. به همین سبب پزشکیشان برای حل و فصل این وعده مهم به پرونده فیلترینگ را به ساختمان خیابان بیهقی برد اما تا به الان به جز رفع فیلترینگ دو پلتفرم غیرمهم، نتوانسته گرهی از گره‌های پیچیده این پرونده باز کند. هر چند بررسی‌ها نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی به دستورات شورای عالی امنیت ملی، قوه قضائیه و کارگروه تعیین مصادیق مجرمانه فیلتر شده‌اند اما این شورا نقش پررنگی در تداوم فیلترینگ دارد. در واقع، از آغاز اولین فیلترینگ پلتفرم‌هایی مانند فیسبوک و توییتر (ایکس) در سال ۸۸ تا اینستاگرام در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۳، تا به الان در دولت‌های محمود احمدی نژاد، حسن روحانی، ابراهیم رئیسی، اعضای شورای عالی فضای مجازی از تداوم فیلترینگ حمایت کردند. شاهد این ادعا نیز، اظهارات معاون اطلاع‌رسانی دفتر معاون اول رئیس جمهور است که در مصاحبه‌ای گفته بود: «بحث رفع فیلتر تنها در اختیار دولت نیست و شورای عالی فضای مجازی که در سال‌های گذشته تشکیل شده، مسئول این موضوع است. شهید رئیسی در سال آخر عمرشان به دنبال آن بودند که حداقل رفع فیلتر از پلتفرمی مانند گوگل پلی انجام شود، اما این موضوع به دلیل اینکه شهید رئیسی نتوانست اجماع‌سازی در شورای عالی فضای مجازی انجام دهد رفع فیلتر در دولت ایشان به نتیجه نرسید یعنی به عبارتی زور شهید رئیسی به شورای عالی فضای مجازی نرسید.» در دولت پزشکیشان هم با وجود تلاش‌های دولت برای رفع فیلترینگ، سهم آنان در میان ۲۸ نفر اعضای شورای عالی فضای مجازی، فقط ۸ رأی است؛ مسعود پزشکیان (رئیس جمهور)، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزیر علوم و تحقیقات و فناوری، وزیر آموزش و پرورش، وزیر اطلاعات، وزیر دفاع و معاون علمی و فناوری رئیس جمهور. همین تعداد رأی نشان می‌دهد که پزشکیشان و دولت‌مدانش در برابر شورایی که مخالف برداشتن فیلترینگ بوده در اقلیت است.

◀ **شورادر آستانه تغییر؟**

شنیده‌ها حکایت از آن دارد که اعضای شورای عالی فضای مجازی در آستانه تغییر هستند، هر چند که این ادعا در حد شنیده‌ها و برخی از اعضای این شورا است اما اگر رنگ واقعیت به خود بگیرد، می‌تواند به نفع دولت‌مدران برای برداشتن محدودیت‌های شبکه‌های اجتماعی باشد. چرا که شواهد امر حکایت از آن دارد که اعضا و مخالفان رفع فیلترینگ در شورای عالی فضای مجازی به سدی محکم در مقابل پزشکیشان تبدیل شدند و در میان عدم همکاری آنان با دولت، نبود یک قانون مشخص درباره متولی فیلترینگ و عدم دستور صریح رئیس جمهور برای آن، محدودیت‌ها به یک کلاف سرزمین تبدیل شده و سرنوشت این وعده مهم هنوز مشخص نیست. موافقان فیلترینگ نیز با بهره‌گیری از نفوذ خود در شورای عالی فضای مجازی و برخی فضا سازی‌ها، به نوعی به دنبال دورزدن دولت هستند تا پرونده فیلترینگ همچنان پیچیده و نامتکلیف بماند. گویی فعلا زور پزشکیشان برای حل و فصل این ماجرا به در حال حاضر به اعضای این شورا نرسیده است.